

NR 43/2014

**OCENY SYTUACJI NA RYNKU
PRACY I POCZUCIE ZAGROŻENIA
BEZROBOCIEM**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

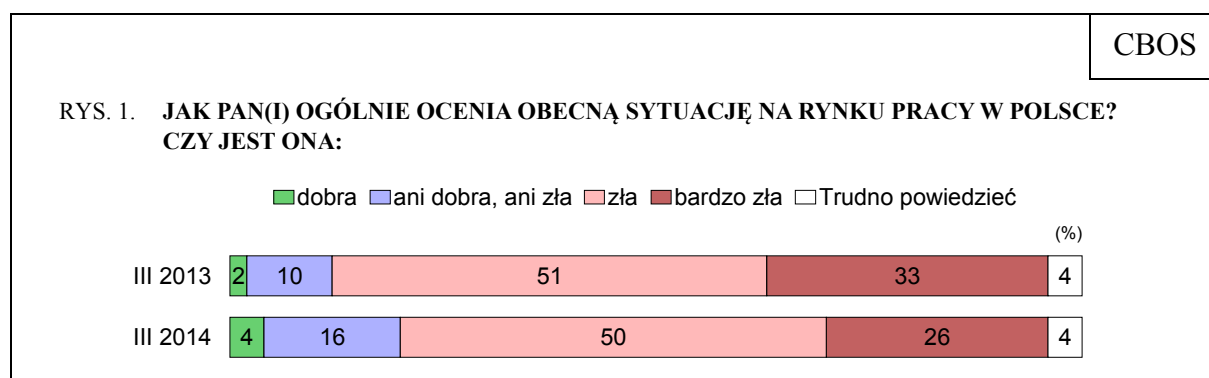

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od wielu lat co najmniej raz w roku badamy społeczne oceny sytuacji panującej na krajowym rynku pracy oraz przewidywania w tym zakresie. Co miesiąc sondujemy także opinie respondentów na temat rynku pracy w miejscu ich zamieszkania i okolicy oraz mierzymy poziom poczucia zagrożenia utratą zatrudnienia wśród pracujących. Powtarzalność stosowanych wskaźników pozwala nam spojrzeć na aktualne wyniki¹ z kilkuletniej perspektywy. Dodatkowo, dzięki połączeniu zbiorów danych z ostatnich trzech miesięcy, mamy możliwość ukazania przestrzennego zróżnicowania opinii dotyczących niektórych spośród podejmowanych w opracowaniu kwestii.

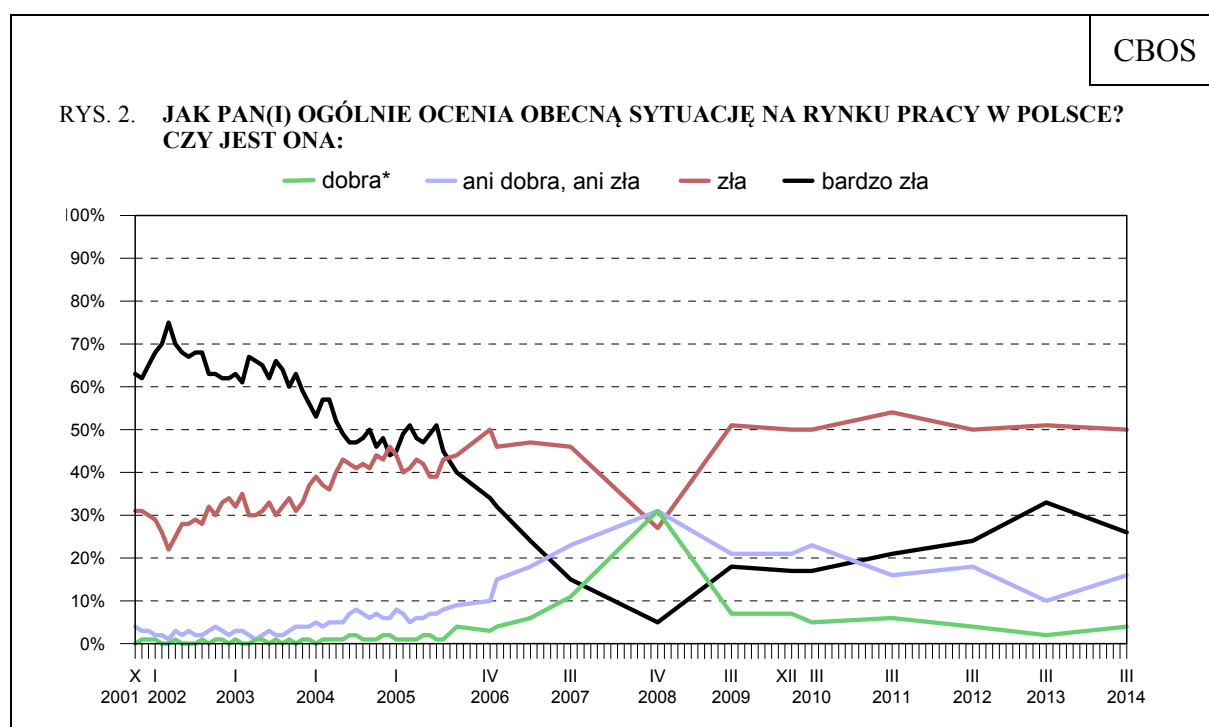
SYTUACJA NA KRAJOWYM RYNKU PRACY – OCENY

Ogólną sytuację na rynku pracy w Polsce respondenci oceniali poprzednio w marcu ubiegłego roku. Od tego czasu opinie w tym zakresie poprawiły się, przy czym nadal są krytyczne. Obecnie trzy czwarte badanych (76%, spadek o 8 punktów procentowych) wypowiada się negatywnie o krajowym rynku pracy, z czego ponad jedna czwarta (26%, spadek o 7 punktów) sytuację w tym wymiarze określa jako bardzo złą. Przeciwnego zdania są jedynie nieliczni badani (4%, wzrost o 2 punkty). Co szósty ankietowany (16%, wzrost o 6 punktów) określa sytuację na rynku pracy w kraju jako ani dobrą, ani złą.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (286) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–12 marca 2014 roku na liczącej 1098 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Analiza opinii respondentów, które zostały zebrane w ostatnim trzynastolecu, wyraźnie pokazuje, iż społeczne oceny w dużej mierze odzwierciedlają rzeczywistą sytuację na rynku pracy w Polsce. Po istotnym wzroście zadowolenia notowanym w latach 2006–2008, w roku 2009 – wraz z nadejściem pierwszej fali kryzysu gospodarczego w Europie – opinie Polaków dotyczące krajowego rynku pracy znacząco się pogorszyły i rozpoczął się widoczny trend spadkowy, który jednak w ostatnim roku został dość znacząco wyhamowany. Obecne notowania zbliżone są do tych z lat 2011 i 2012, a tym samym pozostają istotnie gorsze niż w roku 2007 i 2008, ale nadal lepsze niż w latach 2001–2006.

* Są to połączone odpowiedzi „bardzo dobra” i „dobra”. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

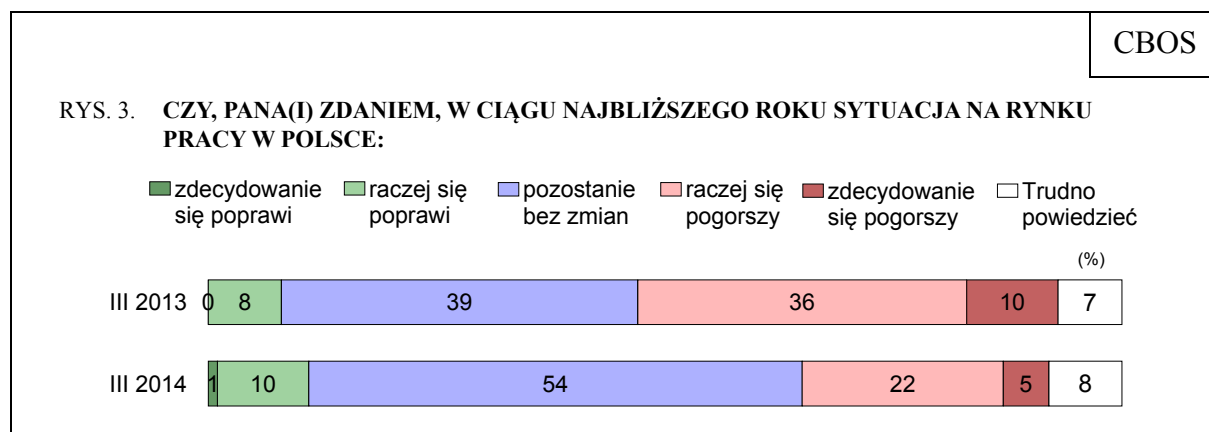
Tabela 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań																			
	IV '06	III '07	IV '08	III '09	XII '09	III '10	III '11	III '12	III '13	III '14										
	w procentach																			
– bardzo dobra	0	4	0	11	1	31	0	7	0	7	0	5	0	6	0	4	0	2	0	4
– dobra	4	4	11	30	31	7	7	7	7	5	5	6	4	4	2	4	4	4	4	4
– ani dobra, ani zła	15	15	23	23	31	31	21	21	21	23	23	16	16	18	18	10	10	16	16	16
– zła	46	78	46	61	27	32	51	69	50	67	50	67	54	75	50	74	51	84	50	76
– bardzo zła	32	78	15	61	5	32	18	69	17	67	17	67	21	75	24	74	33	84	26	76
Trudno powiedzieć	3	3	5	5	6	6	3	3	5	5	5	5	3	3	4	4	4	4	4	4

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważają negatywne opinie na temat rynku pracy w Polsce, przy czym niezadowolenie w tym względzie najczęściej wyrażają badani źle oceniający swoją sytuację materialną (90% opinii negatywnych), w tym zwłaszcza bezrobotni (87%), a ponadto respondenci uzyskujący najniższe dochody *per capita* (86%) oraz osoby w wieku powyżej 64 lat (85%). Nieco lepiej niż inni kwestię zatrudnienia w Polsce oceniają natomiast przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści wyższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy (zob. tabele aneksowe).

SYTUACJA NA KRAJOWYM RYNKU PRACY – PROGNOZY

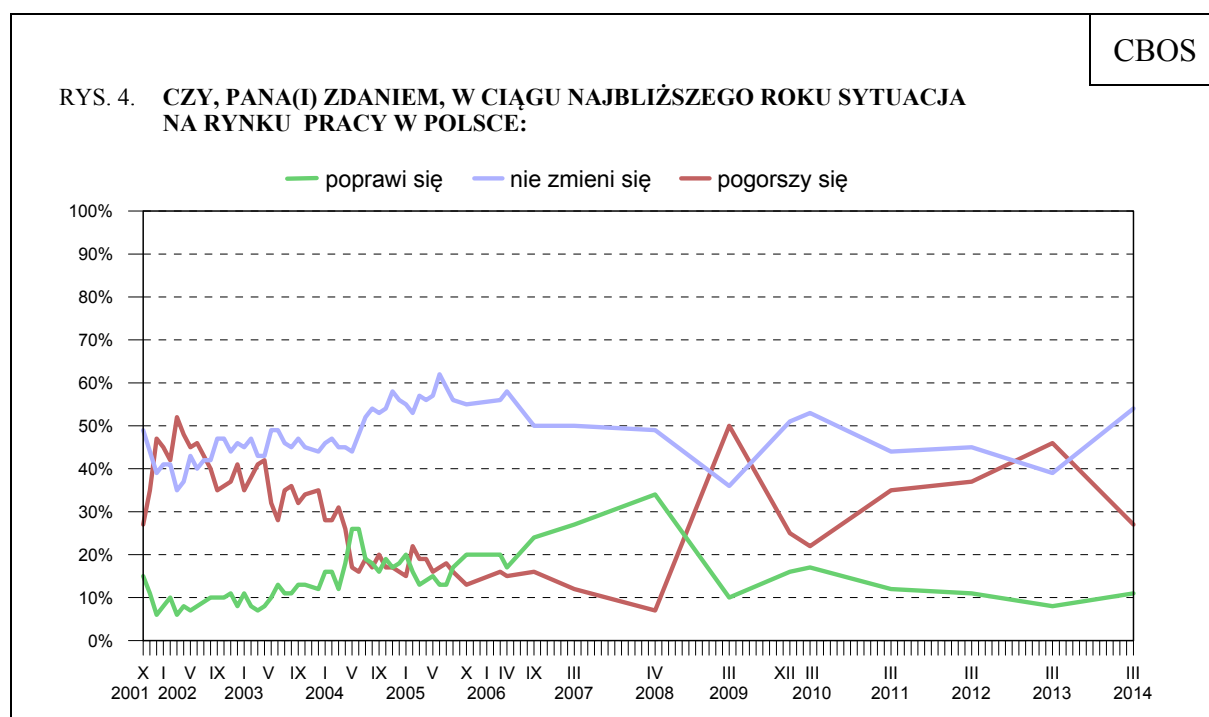
Od marca ubiegłego roku wyraźnie poprawiły się przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji na rynku pracy w Polsce w ciągu kolejnych dwunastu miesięcy. Obecnie nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (27%, spadek w ciągu roku o 19 punktów procentowych) przewiduje negatywne zmiany w tym zakresie, z czego pięciu na stu (5%, spadek o 5 punktów) spodziewa się radykalnego pogorszenia. Ponad połowa respondentów (54%, wzrost o 15 punktów) jest zdania, że w ciągu roku sytuacja na rynku pracy się nie zmieni, natomiast co dziewiąty respondent (11%, wzrost o 3 punkty) oczekuje w tym względzie poprawy, przy czym jedynie sporadycznie wyrażany jest zdecydowany optymizm (1%).

Obecne notowania są wyraźnie lepsze niż w marcu ubiegłego roku, ale także mniej pesymistyczne niż w latach 2011 i 2012. Jednocześnie aktualny poziom optymizmu w przewidywaniach dotyczących rozwoju sytuacji na rynku pracy w Polsce w ciągu najbliższego roku jest ciągle niższy niż pod koniec 2009 roku i na początku 2010, a tym bardziej niż w latach 2006–2008.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań																			
	IV '06	III '07	IV '08	III '09	XII '09	III '10	III '11	III '12	III '13	III '14										
	w procentach																			
– zdecydowanie się poprawi	0	17	0	27	1	34	1	10	0	16	1	17	1	12	0	11	0	8	1	11
– raczej się poprawi	17		27		33		9	10	16		16		11		11		8		10	
– nie zmieni się	58	58	50	50	49	49	36	36	51	51	53	53	44	44	45	45	39	39	54	54
– raczej się pogorszy	12		10		6		44		22		19		29		32		36		22	
– zdecydowanie się pogorszy	3	15	2	12	1	7	6	50	3	25	3	22	6	35	5	37	10	46	5	27
Trudno powiedzieć	10	10	11	11	10	10	4	4	8	8	8	8	9	9	7	7	7	7	8	8

Pominięto odpowiedź „trudno powiedzieć”

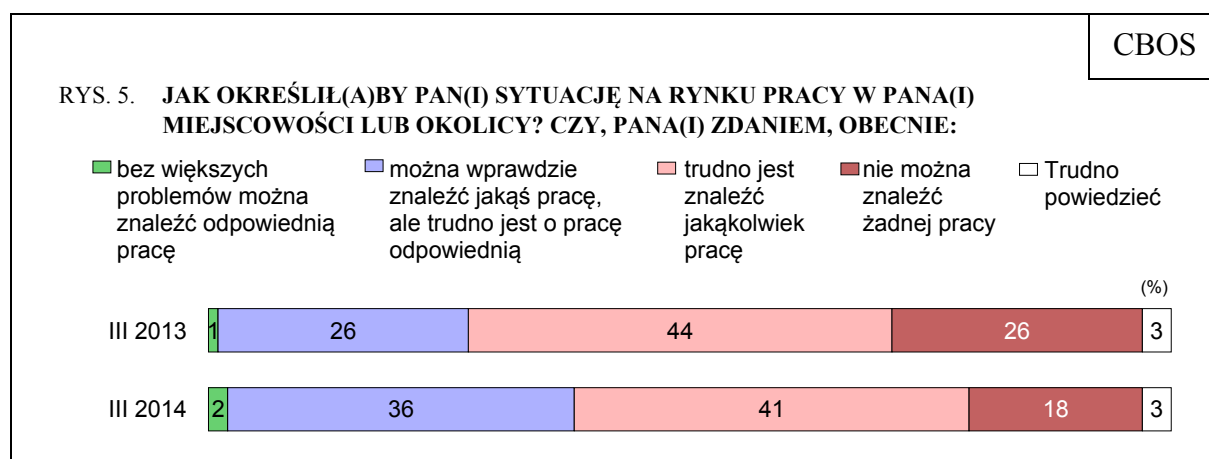
We wszystkich wyróżnionych przez nas grupach społeczno-demograficznych przeważa przekonanie, że najbliższy rok nie przyniesie zmian sytuacji na rynku pracy w Polsce. Pesymizm w tym zakresie stosunkowo najczęściej wyrażany jest przez osoby niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (40% wskazań) i uzyskujące dochody *per capita* w kwocie nieprzekraczającej 500 zł (34%), w tym zwłaszcza przez rencistów (37%), rolników (33%) i bezrobotnych (33%) – zob. tabele aneksowe.

SYTUACJA NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

Od kilku miesięcy oceny sytuacji **na lokalnych rynkach pracy** pozostają względnie stabilne, z niewielką tendencją do umiarkowanie pozytywnej oceny możliwości zatrudnienia w miejscu zamieszkania respondenta lub w okolicy. W porównaniu z poprzednim miesiącem, nieznacznie wzrósł (o 3 punkty procentowe, do 38%) odsetek osób uważających, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć zatrudnienie, przy czym nadal zdecydowana większość (36% ogółu, wzrost o 3 punkty) ocenia, iż trudno jest o pracę odpowiednią. Z kolei niemal trzy piąte respondentów (łącznie 59%, spadek o 3 punkty procentowe) twierdzi, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę (41%) bądź że nie ma jej wcale (18%).

Tabela 3

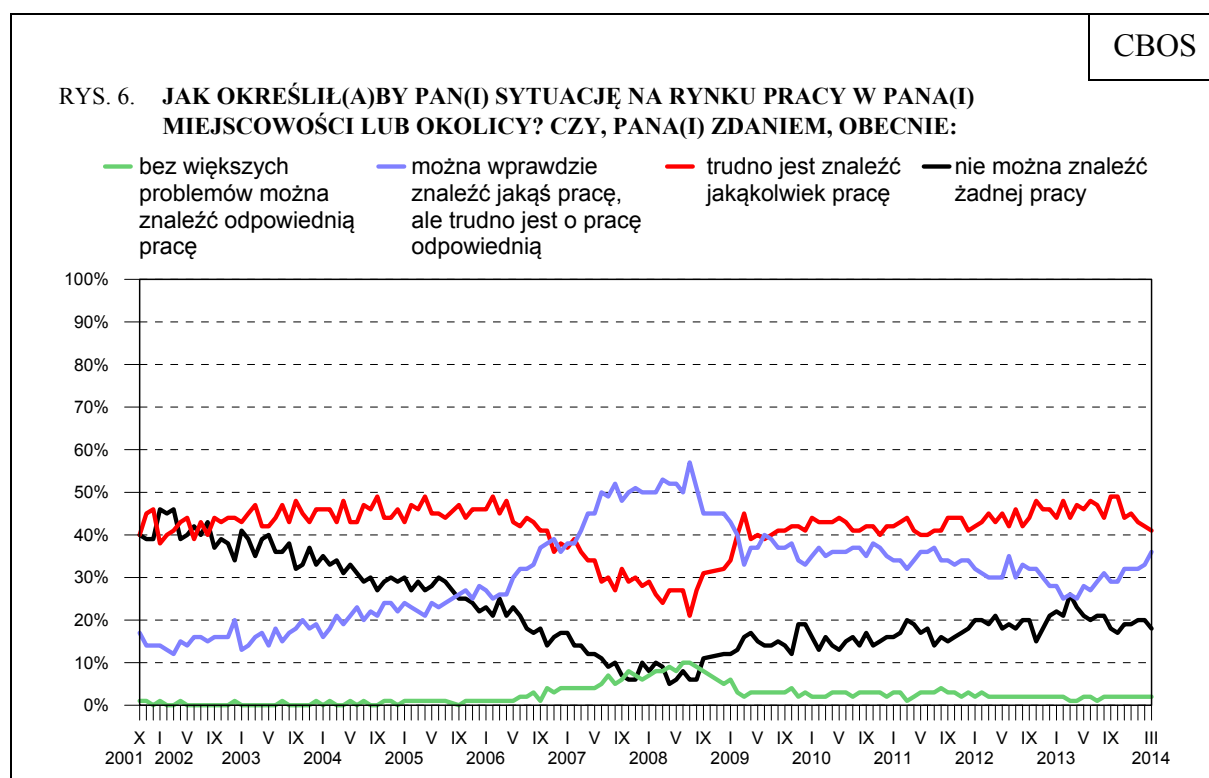
Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	2013						2014						
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	26	25	28	27	29	31	29	29	32	32	32	33	36
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	44	47	46	48	47	44	49	49	44	45	43	42	41
– nie można znaleźć żadnej pracy	26	23	21	20	21	21	18	17	19	19	20	20	18
Trudno powiedzieć	3	4	3	3	2	2	2	3	3	2	3	3	3

W ostatnich miesiącach wyrażane opinie o lokalnych rynkach pracy są dość podobne, jednak w stosunku do sytuacji sprzed roku różnice w postrzeganiu dostępności zatrudnienia

w miejscowości zamieszkania respondentów i w jej najbliższej okolicy są dość znaczące. Od tego czasu odsetek osób przekonanych o braku jakiegokolwiek zatrudnienia zmniejszył się o 8 punktów procentowych (z 26% do 18%), jednocześnie z 26% do 36% wzrosła liczba tych, którzy twierdzą, że choć trudno o pracę odpowiednią, to jakieś zatrudnienie można znaleźć.

Skalę zmian w opiniach na temat lokalnych rynków pracy można w pełni ocenić dopiero porównując co najmniej kilka lat. Podobnie jak w przypadku ocen dotyczących kwestii zatrudnienia na krajowym rynku pracy, tak też w odniesieniu do rynku lokalnego systematyczny wzrost zadowolenia z dostępności zatrudnienia notowany był w latach 2002–2008, po czym, wraz z nadejściem pierwszej fali kryzysu gospodarczego, nastąpiło istotne odwrócenie tego trendu, utrzymujące się do ubiegłego roku. Obecnie tendencja spadkowa została dość znacząco wyhamowana. Ciągle jednak postrzegana przez respondentów sytuacja na lokalnych rynkach pracy jest gorsza niż w latach 2007–2008.

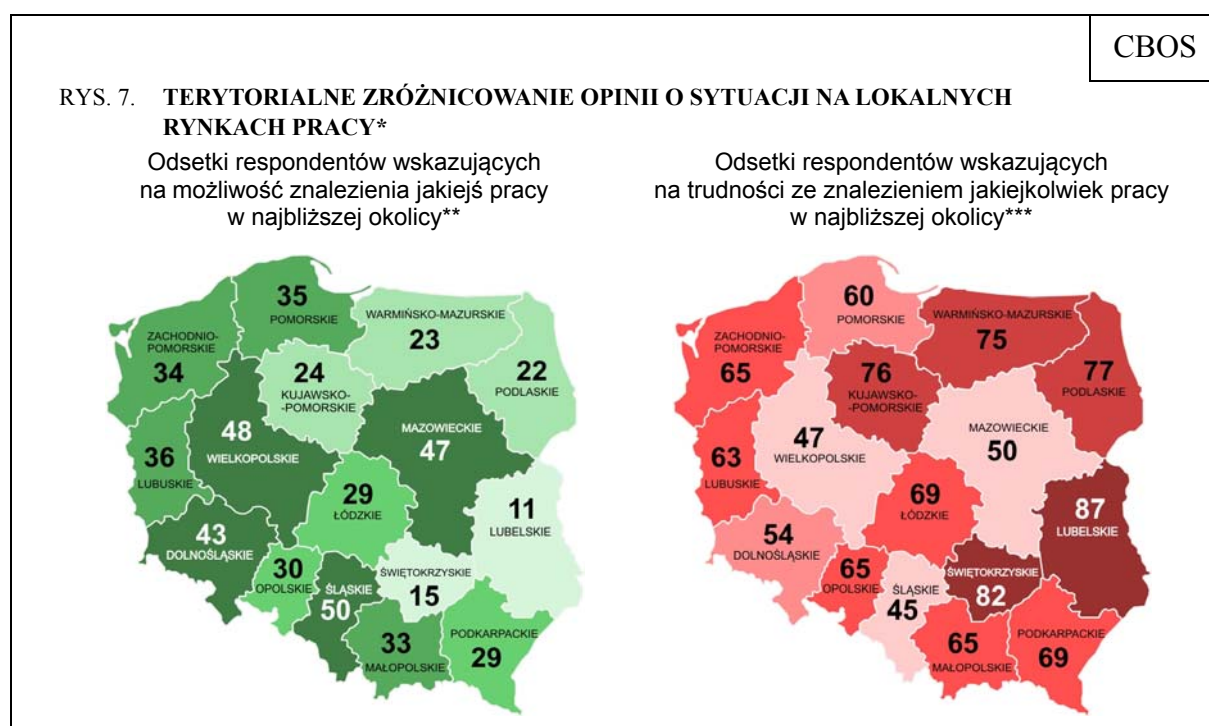
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Opinie o lokalnych rynkach pracy są tradycyjnie silnie zróżnicowane w zależności od cech demograficznych i społecznych respondentów (zob. tabele aneksowe). Negatywnej ocenie sytuacji na lokalnym rynku pracy sprzyja przede wszystkim starszy wiek, życie w mniejszej miejscowości, niższy poziom wykształcenia i gorsza sytuacja materialna. Biorąc

pod uwagę status zawodowy, można stwierdzić, iż krytyczną opinię na ten temat stosunkowo najczęściej wyrażają bezrobotni, renciści, gospodynie domowe i emeryci.

O możliwości znalezienia jakiejś pracy, choć niekoniecznie satysfakcjonującej, stosunkowo częściej niż pozostali przekonani są mieszkańcy największych miejscowości, osoby z wyższym wykształceniem, osiągające największe dochody *per capita*, zadowolone z własnej sytuacji materialnej, mające od 25 do 34 lat, a ze względu na status zawodowy – głównie prywatni przedsiębiorcy, kadra kierownicza oraz specjaliści wyższego i średniego szczebla (zob. tabele aneksowe).

Uwzględniając zaś zróżnicowania terytorialne, można stwierdzić, iż przekonanie o dostępności zatrudnienia cechuje obecnie przede wszystkim mieszkańców województw: śląskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego i dolnośląskiego, natomiast opinię wskazującą na znaczne trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy tradycyjnie wyrażają głównie respondenci z województw: lubelskiego i świętokrzyskiego, a w następnej kolejności z podlaskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego.

* Oszacowane na podstawie zagregowanych danych z trzech ostatnich badań

** Połączono odpowiedzi: „bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę” oraz „można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią”

*** Połączono odpowiedzi: „trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę” oraz „nie można znaleźć żadnej pracy”

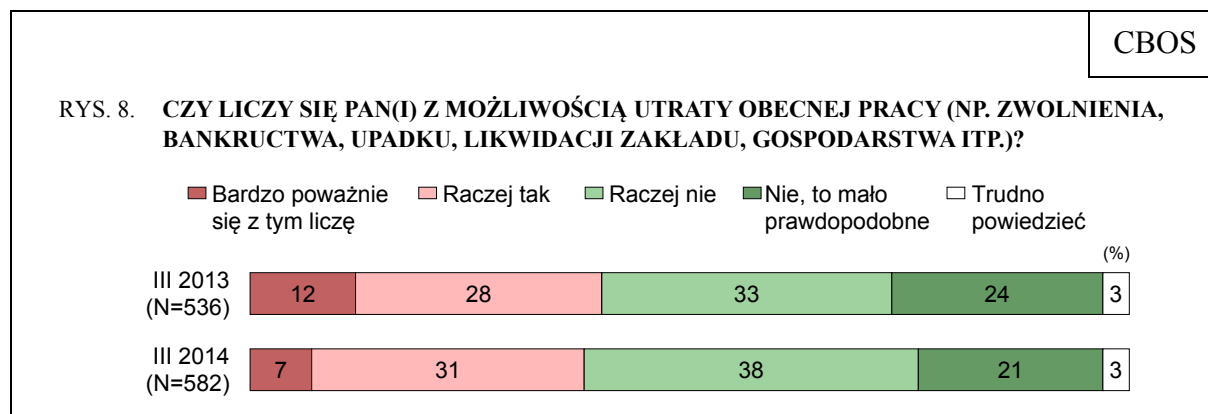
POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

Poczucie zagrożenia bezrobociem w Polsce, pomimo okresowych wahań, od wielu miesięcy utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Również w ostatnim miesiącu – choć wśród aktywnych zawodowo respondentów wzrósł krytycyzm w ocenie sytuacji w ich zakładach pracy² – poziom obaw związanych z utratą zatrudnienia pozostał niezmienny. Nadal niespełna dwie piąte pracujących (38%) obawia się zwolnienia, a ponad połowa (59%) ocenia swoją sytuację zawodową jako mniej lub bardziej stabilną. Odsetek osób w ogóle niebiorących pod uwagę utraty pracy jest trzykrotnie wyższy niż tych, które bardzo poważnie liczą się z taką ewentualnością (21% wobec 7%).

Tabela 4

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	III (N=536)	IV (N=580)	V (N=577)	VI (N=514)	VII (N=548)	VIII (N=463)	IX (N=435)	X (N=555)	XI (N=541)	XII (N=474)	I (N=536)	II (N=534)	III (N=582)													
	2013										2014															
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	12	40	9	42	9	35	9	41	6	34	9	36	8	34	8	40	11	39	7	34	6	31	6	39	7	38
Raczej tak	28		33		26	32		28		27		26	26	32		28		27		25	25	33		31		31
Raczej nie	33		36		34	31		35		37		39	39	36		35		36		36	36	36		38		38
Nie, to mało prawdopodobne	24	57		56		61		55		62		62	61		58		56		61		65	65		58		59
Trudno powiedzieć	3	3	2	2	4	4	4	4	4	4	2	2	5	5	2	2	5	5	5	5	4	4	3	3	3	3

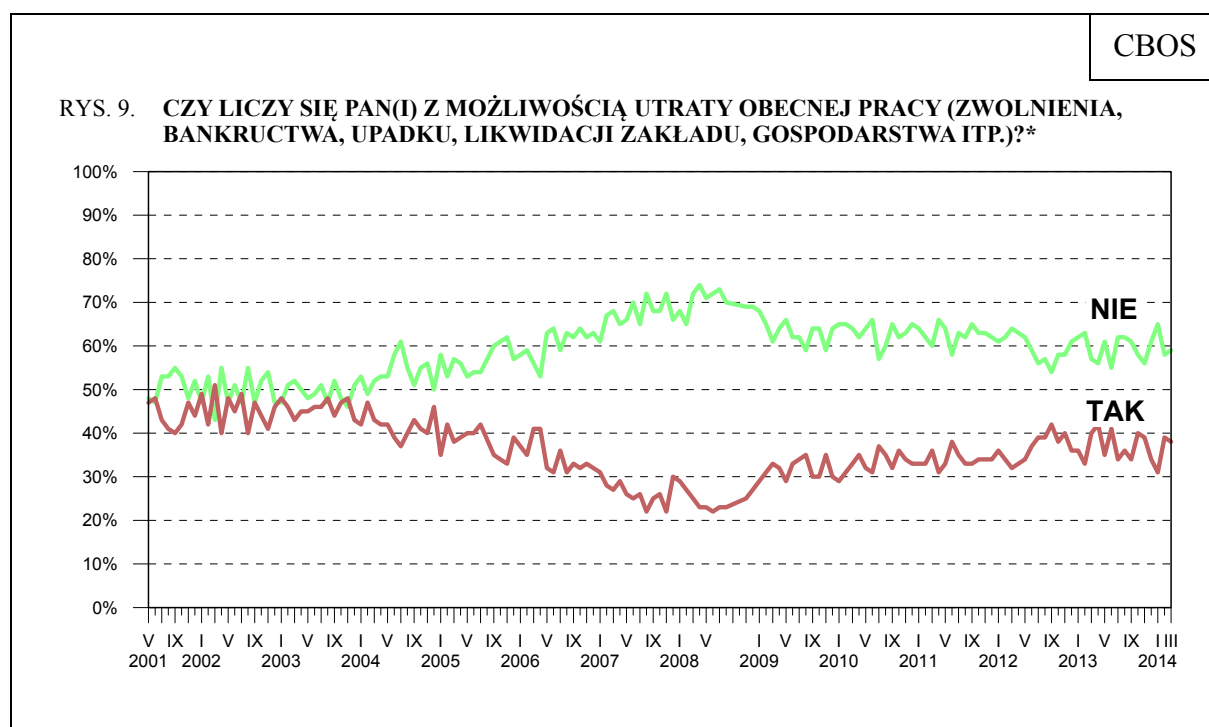
* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w marcu”, marzec 2014 (oprac. R. Boguszewski).

W porównaniu z sytuacją sprzed roku, poziom obaw związanych z niepewnością zatrudnienia zmienił się jedynie w minimalnym stopniu. Odsetek tych, którzy obawiają się utraty pracy zmniejszył się o 2 punkty procentowe (do 38%, w tym z 12% do 7% zmniejszył się odsetek tych, którzy zagrożenie takie traktują bardzo poważnie) i jednocześnie o 2 punkty procentowe (do 59%) zwiększył się łączny odsetek tych, którzy zagrożenie bezrobociem oceniają jako niewielkie. Odsetek badanych, którzy praktycznie w ogóle nie liczą się z taką ewentualnością, zmniejszył się z 24% do 21%.

Od kilku lat widoczna jest dość duża stabilność poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia. Na początku 2009 roku – wraz z nadejściem pierwszej fali kryzysu gospodarczego w Europie – nastąpiło radykalne załamanie trendu wzrostowego i od tamtego czasu poczucie zagrożenia bezrobociem, pomimo niewielkich wahań, utrzymuje się na relatywnie wyrównanym poziomie.

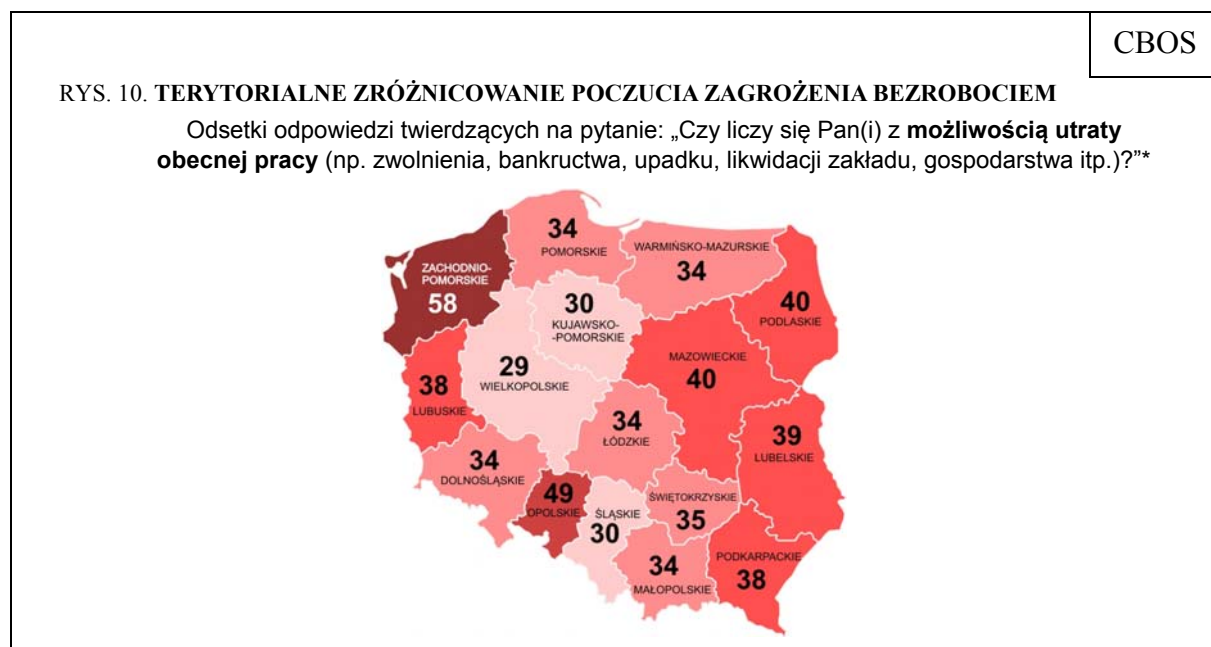
* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

W niemal wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają pracownicy spokojni o swoje miejsca pracy. Należą do nich przede wszystkim rolnicy (81% z nich nie obawia się bezrobocia), prywatni przedsiębiorcy (75%), pracownicy średniego szczebla, w tym technicy (70%), oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym

wykształceniem (68%). Spokojowi o własne miejsce pracy sprzyja także przedemerytalny wiek pracowników, wyższe wykształcenie, zamieszkiwanie w jednej z największych aglomeracji miejskich, osiągnięcie wysokich dochodów *per capita* i satysfakcja z kondycji materialnej własnego gospodarstwa domowego. Uwzględniając formę własności zakładu pracy, można stwierdzić, że bezrobocia najmniej obawiają się przedstawiciele prywatnych gospodarstw rolnych (76% z nich nie podziela takich obaw) oraz osoby zatrudnione w instytucjach państwowych (65%) – zob. tabele aneksowe.

W podziale terytorialnym, stosunkowo największą pewnością zatrudnienia cechują się obecnie mieszkańcy województwa wielkopolskiego (zagrożenie bezrobociem odczuwa 29% pracujących z tego terenu), śląskiego (30%) i kujawsko-pomorskiego (30%). Natomiast najmniej pewni swojego zatrudnienia są mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego (aż 58% spośród pracujących z tego terenu w mniejszym lub większym stopniu liczy się z możliwością utraty pracy). Na drugim miejscu pod względem wielkości odsetka deklaracji wskazujących na poczucie zagrożenia bezrobociem plasują się mieszkańcy opolszczyzny (49%), natomiast w dalszej kolejności do obaw o swoje zatrudnienie przyznają się pracownicy z województw: mazowieckiego (40%), podlaskiego (40%), lubelskiego (39%) oraz lubuskiego i podkarpackiego (po 38%).

* Określone na podstawie zagregowanych danych z trzech ostatnich badań. Połączono odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” oraz „raczej tak”

Poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia w znacznym stopniu zależy też od tego, jak pracownicy postrzegają obecną i przyszłą kondycję swoich firm – im lepsze są te opinie, tym większa pewność zatrudnienia. W rezultacie ponad połowa respondentów źle oceniających obecną sytuację w swoim zakładzie pracy (54%) ma poczucie zagrożenia bezrobociem. Wśród tych, którzy wyrażają zadowolenie z aktualnej kondycji swojej firmy, niebezpieczeństwo utraty pracy grozi, według własnej opinii, niespełna co trzeciemu (30%). W podobny sposób poczucie zagrożenia bezrobociem różnicują opinie pracowników na temat perspektyw w ich zakładach pracy. Ponad połowa tych, którzy przewidują pogorszenie sytuacji w swoim zakładzie pracy w ciągu najbliższego roku, obawia się utraty pracy (54%), a wśród tych, którzy pozytywnie zapatrują się na przyszłość swojej firmy, strach przed bezrobociem towarzyszy nieco ponad jednej czwartej (27%).

Tabela 5

Oceny i przewidywania dotyczące sytuacji w zakładzie pracy respondenta*	Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy?*		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:			
– dobra	30	67	3
– ani dobra, ani zła	41	56	3
– zła	54	45	1
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:			
– poprawi się	27	72	1
– pozostanie bez zmian	37	61	3
– pogorszy się	54	38	8

* Odpowiedzi osób mających zatrudnienie (N=582)

W mniejszym stopniu poczucie zagrożenia utratą zatrudnienia związane jest z postrzeganą kondycją krajowego rynku pracy i perspektywą jej zmiany, choć i w tym przypadku występują zależności istotne statystycznie. Im lepiej postrzegana przez pracowników jest sytuacja na rynku pracy w Polsce i im lepsze są ich prognozy w tym zakresie, tym rzadziej podzielane są przez nich obawy związane z bezrobociem.

Tabela 6

Oceny i przewidywania dotyczące sytuacji na rynku pracy w Polsce	Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy?*		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
w procentach			
Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce? Czy jest ona:			
– dobra	30	70	0
– ani dobra, ani zła	32	66	2
– zła	40	56	4
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce:			
– poprawi się	29	69	2
– pozostanie bez zmian	34	63	3
– pogorszy się	44	52	4

* Odpowiedzi osób mających zatrudnienie (N=582)

Ostatni rok przyniósł wyraźną poprawę opinii i przewidywań dotyczących sytuacji na rynku pracy w Polsce, co wyhamowało spadkowy trend w tym zakresie zapoczątkowany w 2009 roku. Jednak pomimo odnotowanych zmian, w opiniach na temat kondycji krajowego rynku pracy nadal zdecydowanie dominuje pesymizm, a w przewidywaniach na kolejny rok – przekonanie o utrzymaniu się *status quo*. Niezbyt optymistycznie, choć również lepiej niż rok temu, kształtują się też oceny sytuacji na rynkach lokalnych. Większość badanych niezmiennie uważa, że w miejscu ich zamieszkania lub w okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę lub że nie ma jej wcale.

Obserwowana poprawa sytuacji na ogólnokrajowym i lokalnych rynkach pracy nie wpływa istotnie na wzrost poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia. Liczba osób pracujących, które obawiają się o swoje miejsca pracy, od pięciu lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie. W skali krajowej niepewność zatrudnienia odczuwa mniej więcej dwóch na pięciu pracujących, a więc ciągle znacząco więcej niż w latach 2007 i 2008.

Opinie na temat lokalnych rynków pracy w Polsce oraz poczucie zagrożenia bezrobociem zróżnicowane są w zależności od takich cech respondentów jak poziom wykształcenia, status zawodowy, sytuacja materialna i wielkość miejscowości zamieszkania,

ale także region zamieszkania. Na problemy ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy tradycyjnie uwagę zwracają przede wszystkim mieszkańcy województwa lubelskiego i świętokrzyskiego, natomiast największe obawy przed bezrobociem towarzyszą obecnie pracownikom z województw zachodniopomorskiego i opolskiego.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację na rynku pracy w Polsce?				Liczba osób	
		Czy jest ona:					
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%		
Ogółem		4	16	76	4	1097	
Płeć	Mężczyźni	4	18	73	4	526	
	Kobiety	4	15	79	3	571	
Wiek	18–24 lata	6	22	70	2	129	
	25–34	7	17	73	3	217	
	35–44	6	21	70	3	188	
	45–54	3	16	78	3	177	
	55–64	2	13	79	5	193	
	65 lat i więcej	1	10	85	4	194	
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	13	80	4	425	
	Miasto do 19 999	4	11	82	3	172	
	20 000 – 99 999	6	23	69	3	210	
	100 000 – 499 999	5	21	70	4	182	
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	6	18	74	2	109	
	Podstawowe	4	15	78	4	240	
	Zasadnicze zawodowe	2	15	81	2	271	
	Średnie	5	16	77	3	366	
Wyższe	Wyższe	6	22	67	6	221	
	Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	28	60	4	96
		Średni personel, technicy		20	76	3	28
		Pracownicy adm.-biurowi	7	14	77	2	75
Pracownicy usług		6	21	72	1	75	
Robotnicy wykwalifikowani		4	20	74	3	144	
Robotnicy niewykwalifik.		2	13	83	2	54	
Rolnicy		4	8	77	12	51	
Pracujący na własny rach.		4	26	66	4	57	
Bierni zawodowo	Renciści	5	12	79	5	56	
	Emeryci	1	12	82	4	227	
	Uczniowie i studenci	5	22	68	4	86	
	Bezrobotni	3	10	87		89	
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	10	7	81	2	60	
	inst. państw., publicznej	4	24	70	2	141	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	15	73	5	119	
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	21	72	3	264	
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	5	11	76	9	58	
	Do 500 zł	3	9	86	2	133	
	501–750	4	19	75	1	84	
	751–1000	2	17	76	4	163	
Ocena własnych war. mater.	1001–1500	7	18	73	3	168	
	Powyżej 1500 zł	4	20	74	2	209	
	Złe	1	7	90	2	128	
	Średnie	3	14	80	2	533	
Udział w prakt. religijnych	Dobre	6	21	67	6	437	
	Kilka razy w tygodniu	7	15	72	6	65	
	Raz w tygodniu	4	16	77	3	500	
	1–2 razy w miesiącu	5	17	74	3	170	
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	3	14	81	2	218	
	W ogóle nie uczestniczy	4	22	68	6	145	
	Lewica	4	20	73	3	185	
	Centrum	4	15	76	4	349	
Trudno powiedzieć	Prawica	3	17	76	3	323	
	Trudno powiedzieć	5	14	77	4	240	

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja na rynku pracy w Polsce:				Liczba osób
		poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	54	27	8	1096
Płeć	Mężczyźni	12	54	26	7	526
	Kobiety	9	54	28	10	571
Wiek	18–24 lata	15	55	19	10	129
	25–34	11	53	29	7	217
	35–44	12	60	23	5	188
	45–54	4	54	32	10	177
	55–64	11	56	26	7	193
	65 lat i więcej	11	47	30	12	194
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	49	30	12	424
	Miasto do 19 999	11	56	24	9	172
	20 000 – 99 999	12	59	25	4	210
	100 000 – 499 999	10	59	25	6	182
	500 000 i więcej mieszk.	14	54	26	6	109
Wykształcenie	Podstawowe	11	50	24	14	240
	Zasadnicze zawodowe	8	55	30	7	271
	Średnie	12	55	26	6	365
	Wyższe	9	56	27	7	221
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	64	21	6	96
	Średni personel, technicy	6	70	17	7	28
	Pracownicy adm.-biurowi	7	55	31	7	75
	Pracownicy usług	15	68	12	5	75
	Robotnicy wykwalifikowani	12	51	29	8	144
	Robotnicy niewykwalifik.	6	61	28	5	54
	Rolnicy	3	55	33	8	51
	Pracujący na własny rach.	13	53	27	7	57
Bierni zawodowo	Renciści	14	46	37	3	55
	Emeryci	10	50	28	12	227
	Uczniowie i studenci	14	51	21	15	86
	Bezrobotni	15	49	33	3	89
	Gospodynie domowe i inni	9	49	28	13	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	57	28	7	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	59	27	7	119
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	61	21	6	264
	prywatnym gosp. rolnym	4	52	37	7	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	48	34	9	133
	501–750	10	64	22	4	84
	751–1000	11	57	22	10	163
	1001–1500	14	55	25	6	167
	Powyżej 1500 zł	9	58	26	7	209
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	47	40	9	128
	Średnie	9	55	28	8	532
	Dobre	15	54	22	9	437
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	47	29	17	64
	Raz w tygodniu	10	55	26	9	500
	1–2 razy w miesiącu	12	58	25	5	170
	Kilka razy w roku	10	54	27	9	218
	W ogóle nie uczestniczy	12	50	30	8	145
Poglądy polityczne	Lewica	10	56	29	5	185
	Centrum	11	56	26	7	349
	Prawica	11	54	25	9	323
	Trudno powiedzieć	10	49	29	12	239

Tabela 3

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprowadzić jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		2	36	41	18	3	1097
Płeć	Mężczyźni	3	36	41	17	2	526
	Kobiety	1	35	41	20	3	571
Wiek	18–24 lata	4	40	42	13	2	129
	25–34	3	48	33	13	2	217
	35–44	2	41	41	14	2	188
	45–54		33	42	19	5	177
	55–64	2	32	45	20	1	193
	65 lat i więcej	2	19	44	29	5	194
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	23	42	29	2	425
	Miasto do 19 999	1	32	48	16	4	172
	20 000 – 99 999	1	38	46	12	3	210
	100 000 – 499 999	2	52	32	11	3	182
	500 000 i więcej mieszk.	3	60	29	6	3	109
Wykształcenie	Podstawowe	1	23	46	28	3	240
	Zasadnicze zawodowe	3	27	45	22	3	271
	Średnie	3	40	41	15	1	366
	Wyższe	1	52	32	10	5	221
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		61	28	4	6	96
	Średni personel, technicy		50	43	7		28
	Pracownicy adm.-biurowi	3	39	42	12	4	75
	Pracownicy usług	3	40	44	12	1	75
	Robotnicy wykwalifikowani	4	42	38	12	4	144
	Robotnicy niewykwalifik.	1	42	45	11		54
	Rolnicy	4	23	55	18		51
	Pracujący na własny rach.	2	62	27	4	5	57
Bierni zawodowo	Renciści	3	24	40	33	1	56
	Emeryci	2	21	46	27	4	227
	Uczniowie i studenci	2	37	47	12	3	86
	Bezrobotni	1	21	40	38		89
	Gospodynie domowe i inni	2	27	36	33	2	60
Pracuje w:	inst. państw., publicznej		51	40	7	2	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	42	35	14	4	119
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	49	38	8	3	264
	prywatnym gosp. rolnym	4	24	47	25		58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	18	45	31	2	133
	501–750		36	45	18	2	84
	751–1000	4	32	45	18	1	163
	1001–1500	2	33	45	19	1	168
	Powyżej 1500 zł	1	51	35	9	4	209
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	19	44	35	1	128
	Średnie	2	29	46	21	2	533
	Dobre	3	48	34	10	5	437
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		34	43	20	3	65
	Raz w tygodniu	3	34	42	20	1	500
	1–2 razy w miesiącu	2	31	40	23	4	170
	Kilka razy w roku	2	38	43	14	3	218
	W ogóle nie uczestniczy	2	42	37	13	6	145
Poglądy polityczne	Lewica	1	36	44	18	1	185
	Centrum	3	37	39	17	4	349

Prawica	2	37	42	17	2	323
Trudno powiedzieć	1	32	41	23	4	240

Tabela 4

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		38	59	3	582
Płeć	Mężczyźni	39	57	4	303
	Kobiety	36	62	2	279
Wiek	18–24 lata	47	49	4	39
	25–34	41	57	2	165
	35–44	37	60	3	160
	45–54	39	58	3	127
	55–64	32	66	3	82
	65 lat i więcej	15	79	7	10
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	60	4	212
	Miasto do 19 999	44	56		97
	20 000 – 99 999	38	59	3	110
	100 000 – 499 999	38	56	6	94
	500 000 i więcej mieszk.	33	66	1	70
Wykształcenie	Podstawowe	44	56		41
	Zasadnicze zawodowe	39	56	5	144
	Średnie	41	56	3	215
	Wyższe	32	66	2	182
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	68	2	95
	Średni personel, technicy	30	70		28
	Pracownicy adm.-biurowi	41	57	1	75
	Pracownicy usług	46	53	1	74
	Robotnicy wykwalifikowani	48	48	3	139
	Robotnicy niewykwalifik.	56	43	1	51
	Rolnicy	13	81	7	50
	Pracujący na własny rach.	19	75	5	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	65	0	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	54	2	119
	sekt. pryw. poza rolnict.	42	55	4	264
	prywatnym gosp. rolnym	17	76	8	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	58	9	64
	501–750	57	40	3	44
	751–1000	41	59		90
	1001–1500	34	66		72
	Powyżej 1500 zł	34	64	2	131
Ocena własnych war. mater.	Złe	62	31	7	36
	Średnie	41	56	3	266
	Dobre	32	66	2	280
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	52	12	23
	Raz w tygodniu	36	62	2	264
	1–2 razy w miesiącu	37	58	5	83
	Kilka razy w roku	40	58	2	131
	W ogóle nie uczestniczy	42	56	3	81
Poglądy polityczne	Lewica	43	57	1	103
	Centrum	36	59	5	203
	Prawica	37	60	3	162
	Trudno powiedzieć	39	60	1	114